

**MINTAQA SANOATIDA RAQAMLI XIZMATLAR BOZORINI
RIVOJLANTIRISHDA EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISH VA IMPORTNI
OPTIMALLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.**

Norov Murod Maxmudovich

Qarshi davlat texnika universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya. *Mazkur tezisda mintaqa sanoatida raqamli xizmatlar bozorini rivojlantirish jarayonida eksport salohiyatini oshirish va importni optimallashtirishning istiqbollari tahlil qilinadi. Tadqiqotda raqamli xizmatlar eksportini kengaytirish orqali sanoat tarmoqlarida yuqori qo'shimcha qiymat yaratish, innovatsion faoliyatni faollashtirish hamda mintaqaning xalqaro raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatlari yoritiladi. Shu bilan birga, raqamli xizmatlar importini optimallashtirish orqali texnologik qaramlikni kamaytirish, ichki raqamli xizmatlar bozorini rivojlantirish va mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash masalalariga alohida e'tibor qaratiladi. Tadqiqot natijalari raqamli infratuzilmani rivojlantirish, kadrlar salohiyatini oshirish va davlat siyosatini takomillashtirish orqali mintaqa sanoatining barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlash bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqishga xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *raqamli xizmatlar bozori, mintaqa sanoati, eksport salohiyati, importni optimallashtirish, raqamli iqtisodiyot, innovatsiyalar, raqobatbardoshlik, raqamli infratuzilma, iqtisodiy o'sish*

Kirish. Raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi sharoitida raqamli xizmatlar bozori mintaqa sanoatini modernizatsiya qilish va uning xalqaro raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarish jarayonlarini raqamlashtirish, xizmatlar sifatini yaxshilash hamda tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu jihatdan, mintaqa sanoatida raqamli xizmatlar bozorini rivojlantirish, ayniqsa eksport salohiyatini oshirish va importni optimallashtirish dolzarb iqtisodiy masalalardan biri hisoblanadi. Raqamli xizmatlar eksportining o'sishi mintaqada yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulot va xizmatlar ulushini ko'paytirish, innovatsion faollikni kuchaytirish hamda sanoat korxonalarining raqobat ustunligini mustahkamlashga xizmat qila di. Shu bilan birga, raqamli xizmatlar importini oqilona tartibga solish va optimallashtirish zamonaviy texnologiyalarni jalb etish bilan bir qatorda, tashqi texnologik qaramlikni kamaytirish va ichki bozor imkoniyatlaridan samarali foydalanishni ta'minlay di. Mazkur sharoitda mintaqa sanoatida raqamli xizmatlar bozorini rivojlantirishda eksport salohiyatini oshirish va importni optimallashtirishning istiqbollari o'rganish ilmiy va amaliy jihatdan katta ahamiyatga ega. Ushbu tadqiqot natijalari hududiy sanoatni raqamlashtirish strategiyalarini takomillashtirish, tashqi savdo siyosatini samarali tashkil etish hamda barqaror iqtisodiy

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

o'sishni ta'minlashga qaratilgan takliflarni ishlab chiqishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi.

Asosiy qism. Mintaqa sanoatida raqamli xizmatlar bozorining rivojlanishi so'nggi yillarda iqtisodiy o'sishning muhim omillaridan biriga aylanmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, dasturiy mahsulotlar, bulutli xizmatlar, raqamli platformalar hamda sanoat jarayonlarini avtomatlashtirishga xizmat qiluvchi yechimlarga bo'lgan talabning ortishi raqamli xizmatlar bozorining kengayishiga olib kelmoqda. Ushbu jarayon sanoat korxonalarining ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va boshqaruv tizimlarini takomillashtirishga xizmat qilmoqda. Raqamli xizmatlar eksport salohiyatini oshirish mintaqa sanoatini jahon bozorlariga integratsiyalashuvini jadallashtiradi. Xususan, dasturiy ta'minot ishlab chiqish, IT-outsourcing, raqamli konsalting va elektron savdo xizmatlari eksporti yuqori qo'shimcha qiymat yaratish imkonini beradi. Bunda malakali kadrlar tayyorlash, startaplarni qo'llab-quvvatlash, raqamli infratuzilmani rivojlantirish va xalqaro standartlarga moslashish eksport hajmining oshishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, davlat tomonidan soliq imtiyozlari va institutsional qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining joriy etilishi eksport faoliyatini rag'batlantiruvchi muhim omil hisoblanadi. Raqamli xizmatlar importini optimallashtirish masalasi ham mintaqa sanoati rivoji uchun muhim ahamiyatga ega. Import orqali zamonaviy texnologiyalar, ilg'or dasturiy mahsulotlar va texnik bilimlar jalb etilib, sanoat korxonalarining texnologik yangilanishi ta'minlanadi. Biroq import hajmining haddan tashqari oshib borishi tashqi texnologik qaramlikni kuchaytirishi mumkin. Shu sababli, importni oqilona boshqarish, mahalliy raqamli xizmatlar ishlab chiqarishni rivojlantirish va import o'rnini bosuvchi mahsulotlarni yaratish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Shuningdek, raqamli xizmatlar bozorini rivojlantirishda davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish, innovatsion ekotizimni shakllantirish hamda ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi. Bu omillar eksport salohiyatini oshirish va importni optimallashtirish orqali mintaqa sanoatining barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

**SANOATDA ELEKTRON TOJORAT TENDENSIYALARINI TADQIQ
QILISHDA AXBOROT TIZIMINI JORIY ETISHGA TA'SIR ETIUVCHI
OMILLAR**

Axborot mahsulotlarini saqlash, qayta ishlash va qidirish bo'yicha texnik va dasturiy vositalar takomillashib borishi bilan, faktografik va matnli ma'lumotlar bazasining ulushi

Ma'lumotlar bazalari hajmi va sonining uzluksiz o'sib borishi tufayli iste'molchilar yangi kategoriyadagi axborotlar bilan ta'minlanadi va ularga ancha keng bo'lgan xizmat turlari

Telekommunikatsiyalar imkoniyatining kengayishi axborot birligini uzatish narxining pasayishiga olib keladi. Grafik turdagi tasvirlarni raqamli tarmoqlar orqali uzatish imkoniyati

Axborot mahsulotlari hamda avtomatlashtirilgan axborot tizimlaridagi texnik va dasturiy vositalar narxining pasayib borishi axborotlarni interaktiv usulda izlash narxining

Xulosa. Mintaqa sanoatida raqamli xizmatlar bozorini rivojlantirish eksport salohiyatini oshirish va importni optimallashtirish orqali barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli xizmatlar eksportining kengayishi sanoat tarmoqlarida yuqori qo'shimcha qiymat yaratish, innovatsion faollikni kuchaytirish hamda mintaqaning xalqaro raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, raqamli xizmatlar importini oqilona boshqarish va optimallashtirish zamonaviy texnologiyalarni jalb etish orqali sanoatning texnologik yangilanishini ta'minlaydi, biroq tashqi texnologik qaramlik xavfini kamaytirishni talab etadi. Ushbu jarayonda mahalliy raqamli xizmatlar ishlab chiqarishni rivojlantirish, kadrlar salohiyatini oshirish va raqamli infratuzilmani mustahkamlash muhim ahamiyat kasb etadi. Xulosa qilib aytganda, mintaqa sanoatida raqamli xizmatlar bozorini kompleks rivojlantirish, eksportni rag'batlantirish va importni optimallashtirishga qaratilgan tizimli chora-tadbirlar sanoatning barqaror rivojlanishini ta'minlash, iqtisodiy o'sishni jadallashtirish va raqamli iqtisodiyotga integratsiyani kuchaytirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu yo'nalishda amalga oshiriladigan strategik yondashuvlar mintaqaning uzoq muddatli raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. Xizmatlar sohasi va raqamli iqtisodiyot bo'yicha statistik to'plamlar. – Toshkent, 2021–2024.
3. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Hududiy sanoat va raqamli rivojlanish bo'yicha tahliliy hisobotlar. – Toshkent, 2022.
4. World Bank. World Development Report 2023: Digitalization for Inclusive Growth. – Washington, DC, 2023.
5. UNCTAD. Digital Economy Report 2022: Value Creation and Capture. – Geneva, 2022.
6. OECD. The Digital Transformation of SMEs. – Paris: OECD Publishing, 2021.
7. IMF. Digital Economy and International Trade in Services. – Washington, DC, 2022.
8. Bukht, R., Heeks, R. Defining, Conceptualising and Measuring the Digital Economy // Development Informatics Working Paper, No. 68, 2018.
9. Malecki, E. J. Digital services and regional economic development // Regional Studies, 2020.
10. Qodirov, A., Rahmonov, B. Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar bozorini rivojlantirish masalalari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar jurnali, 2021.

